

Naslov originala:

HAPPY SALLY

SARA STRIDSBERG

Copyright © Sara Stridsberg 2004

Translation Copyright © 2017 za srpsko izdanje, Kontrast izdavaštvo

Za izdavača:

Vladimir Manigoda

Urednik:

Danilo Lučić

Prevod:

Milena Podolšak

Lektura i korektura:

Nađa Parandilović

Fotografija na koricama:

Radmila Vankoska

Grafičko oblikovanje:

Jelena Lugonja

Štampa:

Kontrast štampa

Tiraž:

500

Prevod ove knjige pomogao je Savet za kulturu Kraljevine Švedske
Översättningen har fått stöd från Kulturrådet

Translation of this book was supported by Swedish Arts Council

KULTURRÅDET

Sara Stridsberg

Srećna Seli

Prevela: Milena Podolšak

KONTRAST
Beograd, 2017.

„Srećna Seli” je delimično zasnovana na životu Seli Bauer, maratonske plivačice koja je preplivala Lamanš, zbog čega je slavljena kao heroína. Međutim, mnogi događaji i likovi – na primer, sam lik Seli Bauer – fiktivni su.

A: Free-falling

B: Into the light

C: Bright white light

A: World without end

C: You're dead to me

M: Glorious. Glorious

B: And ever shall be

A: Happy

B: So happy

C: Happy and free

Sara Kejn, *Crave*

SANI, MOJOJ RATNICI (1979–2000)

I

I Z UGLA PLIME I OSEKE

Dover, dan prvi (maj 2001)

Kada sam juče stigla ovamo, odmah sam se snašla. Plaže, hoteli, krečnjačke litice. Jata galebova su letela nad obalom, ptica-kreštalica odmah je odgovorila.

Turisti-kupači ulaze duboko u vodu, sa zavrnutim nogavicama. Svetlost kao i tada, beličasta i penušava.

U hotelskoj sobi. Ventilator na plafonu bruji iako je u sobi hladno i vlažno. Leto je nepouzđano ovde u Doveru. Noću me bude talasi. Turisti galame ispod balkona, ležim i gledam u zid od kamena, čaršav me grebe po licu. Jednokrevetna soba, ovoga puta sam samo ja u Doveru. Oblačim se i silazim na plažu. Svetlost nikada ne nestaje ovde kraj vode, zadržava se u moru po čitavu noć. Krečnjačke litice blistaju, pesak je mokar od kiše. Nekolicina jutarnjih kupača već je pristigla, jedna debela žena u bademantilu i jedno malo dete. Ona ostavlja dete da sedi i čeka u plićaku dok ona pliva napred-nazad nadomak kupališta.

Pomišljam na sobu u *Holidej Inu*, kasnije, kada smo se vratili u Dover. Ovoga leta je osamnaest godina od tada. Atlantsko leto 1983. godine, prvo morsko leto maratonske plivačice.

Pola šest je ujutru. Sasvim se razdanilo kada smo se vratili u hotel. Sasvim hladno i svetlo od poraza. Pokušavam da kažem nešto, ali mi niko ne odgovara. Tvoj jesenji mantil leprša na vetru, seže ka mojim rukama kada bih da pokažem nešto.

Dover, dan drugi

Juče sam opet čula oglašavanje ptice-kreštalice. Vrlo kratko na balkonu. Prodorno, sasvim jasno, sigurna sam da je to bila ona. Njena pesma: jednolična, zvonka, tupa. Kao da peva iz tegle za pekmez.

Jata kupača leže na pesku. Deca na mršavim nogama koračaju po plićaku. Jedan od dečaka izgleda kao flamingo, sa svojim mršavim, žgoljavim nožicama i pomalo krupnijim trupom. U ruci sve vreme drži nešto za jelo. Sladoled, parče lubenice, karamele.

Ja, naravno, mislim na H-a.

Sa prslukom za spasavanje i mišićima za plivanje bio je mali bumbar što je zujeći, u lukovima leteo po plaži, u lovu na nešto sa šećerom. Noge su mu bile poput grančica, kao u ovog dečaka, uši crvene i izgorele od sunca. Ponekad bi vukao zmaja za sobom. Narandžast i sa osmehom, lepršavi crveni rep zmaja.

Moj mali Supermen, moj dečaćić pun suza.

Jedno ime. Seli Bauer. Maratonska plivačica.

Dover, dan treći

INVENTAR TORBE

2 para naočara za plivanje

Ogrlica (srebrna), kom. 1

Šolja za čaj, kom. 1

Bademantil (crven i ućeбан, oseća se na morsku vodu), kom. 1

Plivačka kapa, kom. 1

Kardigan (različak-plave boje, miriše na more), kom. 1

1 par belih platnenih patika

2 para peraja

Rendgen-snimci (zuba), kom. 3

Mlečni zub (moj?), kom. 1

knjige, kom. 3

jedna o svetionicima (stranice su od masnog papira, očuvane)

jedna od Seli Bauer, „Kategat, Olandsko more, Lamansš” +

izvestan broj isečaka iz novina umetnutih između stranica

dnevnik datiran 1938, 1939. (stranice ispadaju kada ga prelistavam, požutele)

+ razglednice od tebe. Četrnaest komada. Motiv: plivačica sa buketima cveća, oko nje fotografi. Kabanice, šeširi sa širokim obodima, blicevi fotoaparata

Po tamnoj površini počivaju žute trake, polen od breza po plićaku, i vođeni pauci sa svojim tankim nožicama. Voda je tamna i duboka, opor miris podvodnog bilja. Plivačka kapa ti je iste boje kao trake od polena što plutaju oko tebe.

Silazimo do mola, kišica pomalo sipi, čini mi se, i drveće se sa svojim žgoljastim granama zaputilo ka vodi. Poseže ka tebi, a lišće mu je napupelo po rukama.

Tamna voda, zemlja, ovo muljevito jezero i mol do pola pod vodom. Trulo, vlažno drvo i škripa, H mora da nosi prsluk za spasavanje ovde kada je sâm.

Iz daleka ti vidimo svetlu glavu, i ramena. Ti nas ne vidiš.

Svetlucanje u daljini, plivačka kapa, moja usamljena, usamljena maratonska plivačica. Trebalo bi da treniraš u pravom bazenu, a ne u ovom smrdljivom jezeru punom mulja.

Stojimo na molu, klizav je pod tabanima, po njemu raste jezerska trava. H čeprka slamkom trske po mulju, stoji na klizavom zelenilu.

„Hoćeš da se kupaš?”

On ne odgovara, samo brzo prelazi trščanom slamkom po površini. Patike su mu blistave spram natruplelog drveta. Zatim podiže slamku i u širokom luku maše njome iznad glave.

„Mama... mama...”, viče, i ti se okrećeš u vodi kada ga čuješ i plivaš nazad ka obali. Voda je tamo vrlo tamna, a vonj odjednom tako snažan. Trula riba, ustajala voda.

„Hoćemo da se kupamo?”

„Nee...”

Pogled mu je prikovan za tebe.

Skidam pantalone i majicu, hladno je od vetra što duva sa jezera. H čuči iznad tebe, lice ti je svetlo spram tamne vode. Sa obrva ti vise vodene kapljice.

„Zdravo, deco.”

Ruke su ti crvene i otekle kada se uspenješ na merdevine. I sa tebe sve kaplje, blistavi kristali pokraj očiju. Bela pegava koža. Slamka trske pluta po vodi, H ti se baca u naručje. Metal je hladan spram mojih ruku i ja brzo ulazim da se ne bih predomislila. Plivam kroz trake od polena, pauci nestaju na površini vode kada im se približim.

Vodena tmina, uprkos njoj plivam sve dalje, ka ostrvu.

Čujem vaše glasove iza sebe. H-ov piskavi i tvoj ozbiljni, usporeni. Moje ruke i šake, prsti deluju bledo pod vodom, mrtvački prsti, mada ja nikada nisam imala pege. Samo tu istu bledu put kao ti, sjajnu, ne znam ni sama, mada obe jednako izgorimo leti.

Sećam se svoje kože, kako je blistala u tamnoj vodi. Sećam se vijugavih glatkih vodenih biljaka, zapljuskivanja o klizavi mol.

Bledi prsti, i dalje je veoma hladno i ja gutam vodu. Ne sviđa mi se njen ustajao, tamni ukus, ali uvek užasno ožednim kada plivam, nisam maratonska plivačica kao ti.

Glasovi vam dopiru preko vode, i žalopojka noćnih ptica, ne znam da li još uvek mogu da čujem pticu-krešalicu, mislim da ne. Plivam pravo ka sredini jezera, ka ostrvu, a glasovi vam ostaju bezbedni na molu. Oni su tvoji i H-ovi i ovo je naš život. Kraj vode i Rajske ulice, kuće iz snova i crnih ptičijih nizova s jeseni.

Dok god vam budem čula glasove, nastaviću da plivam.

Ruke su mi mutne pod tamnom vodom i tu i tamo me dodiruje podvodno bilje. Ovde se čuje toliko zvukova, muzika sa suprotne obale i glasovi sa sportskog igrališta, H-ovo poletno zamuckujuće trtljanje i tvoje usporeno, duboko. Dok god vas čujem mogu da nastavim da plivam.

Dover, dan četvrti

Telegram od Seli Bauer. Nalazio se u dnevniku. Smežuran i oštećen od vode, požuteo od vremena.

Dover, 27. avgust 1939.

Karli i Margeriti, majci i ocu

Vreme 15.22.

Srećna Seli

Hitler se uputio ka Poljskoj, Evropa se naoružava za rat. Turisti će u roku od samo nekoliko dana napustiti Dover. Marinci će zaposesti ulice, kupališta, hotel kraj mora. Mora da je imala osećaj da je već izgubila.

Start će biti sa francuske strane. Ona korača duž kamene obale i čeka da se vetar smiri, ali Kanal je i dalje uzburkan. Jedne noći nameravaju da pokušaju, voda svetluca od planktona, Seli leži i spava u potpalublju. Na pola puta do Francuske moraju da se okrenu, talasi su isuviše visoki, čak i za brod koji bi je pratio. Organizator poduhvata, mister Teme, odlazi od njih.

Razlog: vremenske prilike su isuviše nepovoljne, misli da ona neće uspeti. Smatra da treba da sačeka do sledeće godine, strahuje za svoj ugled organizatora.

A šta je sa Seli? Zar se ona nikada nije pokolebala?

Jedna druga plivačica. Leto 1983. godine. Sviće nad Doverom. Krečnjačke litice ti se smeju. Leđa su ti pognuta od očajja dok koračaš kroz pesak. Do hotela te prate jedan muškarac i dvoje dece. Starije dete na sebi ima plivačko odelo.

Zvezda padalica. Pada kroz noć.

Dover, dan peti

Plaža je izmrljana algama i naplavljenim komadima drveta. Turisti-kupači silaze niz plažu, ka vodi. Ja većinu vremena sedim na asfaltu ispred staklenog kafea, ne želim da idem na plažu kada je puna kupača. Konobari mi iznose kafu koju ne moram da platim. Sunce me prži po licu, svetlost treperi.

Jedna stvar je drugačija. Ribari više nisu ovde. Ovog puta su na plaži samo kupači i prodavci.

Tada. Motorni čamci guguću rano pre podne, klizeći tromo preko blistave površine. Nadomak obale ribari iskaču i izvlače čamce na suvo. H trči i susreće ih u vodi i hoće da pomogne. Nakon toga smemo da im se pridružimo i pomognemo da slože mrežu.

Tvoje prvo leto u moru. 1983. *Love, Elen.*

Kada si odustala. Voda je odjednom tamna i smrdljiva. Oko tebe trula morska trava i alge. Znak da je cilj blizu, peščano dno se već nazire kroz vodu, ti ipak odustaješ. Glas ti je proziran dok tražiš da se popneš u čamac. Vodenasto lice plače kada to vidi.

I dogovor između tebe i Viktora. Budeš li uspela: neograničeno vreme za plivanje, stan u potkrovlju u Rajskoj ulici, bazen u dvorištu. Budeš li izgubila: put preko Atlantika, neograničeno vreme za igru sa nama.

Volja čelična, volja okeanska, volja nedogledna.